

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Система формування дохідної частини місцевих бюджетів»

Студентки 2 курсу, 1м групи,
спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціалізації «Державні фінанси»

Коваленко
Катерини
Аркадіївни

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Єрмошенко
Лариса
Вадимівна

Гарант освітньої програми
завідувач кафедри фінансів,
заслужений діяч науки і техніки України
д.е.н., професор

Чугунов Ігор
Якович

Київ 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні аспекти системи формування дохідної частини місцевих бюджетів.....	6
1.1. Сутність та методи формування дохідної частини місцевих бюджетів..	6
1.2. Зарубіжний досвід формування дохідної частини місцевих бюджетів.....	11
Розділ 2. Аналіз джерел доходів місцевих бюджетів.....	15
2.1. Аналіз доходів місцевого бюджету м. Києва.....	15
2.2. Аналіз міжбюджетних трансфертів місцевого бюджету м. Києва.....	23
Розділ 3. Диверсифікація дохідної частини місцевих бюджетів.....	31
3.1. Проблеми системи формування дохідної частини місцевих бюджетів в Україні.....	31
3.2. Шляхи удосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів.....	36
Висновки та пропозиції.....	44
Список використаних джерел.....	47
Додатки.....	53

ВСТУП

Серед проблем формування сучасної системи організації влади на місцях значна увага приділяється реформуванню системи місцевого самоврядування, що визначатиме подальший стабільний розвиток українського суспільства. Правове забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі вимагає вироблення такої моделі управління, яка б відповідала принципам європейської хартії місцевого самоврядування і, в першу чергу, чітко розмежовувала повноваження між відповідними гілками влади щодо виконання закріплених функцій.

Із часів набуття Україною незалежності було розпочато процес формування та розвитку відповідної фінансової системи держави з однією із ключових ланок – місцевими фінансами. Досить тривалий час цьому питанню не приділялось належної уваги, тому саме у своєму розвитку та формуванні місцеві фінанси пройшли досить складний та тривалий шлях. Основу місцевих фінансів становлять місцеві бюджети, за допомогою яких органи місцевого самоврядування мають змогу забезпечити відповідний соціально-економічний розвиток регіону та рівень життя населення. Забезпечення відповідного формування та розвитку місцевих фінансів можливе лише в результаті проведення відповідного реформування системи оподаткування та створення нової інституційної моделі функціонування органів місцевого самоврядування, яка би сприяла їх ефективному функціонуванню та підвищила рівень самостійності і відповідальності щодо формування, розподілу та використання місцевих фінансів.

Розбудова в Україні економіки ринкового типу потребує ефективної фінансової системи, складником якої є місцеві бюджети. За економічним змістом місцеві бюджети відображають сукупність розподільчих і

перерозподільчих відносин щодо формування та використання територіального централізованого фонду грошових коштів у законодавчо визначеному форматі.

Питанням формування дохідної частини місцевих бюджетів присвячені наукові праці таких вітчизняних вчених: Й. Бескида, О. Василика, В. Гесця, О.Кириленка, І. Лук'яненко, І. Луніної, В. Опаріна, В. Федосова, І. Чугунова, С.Юрія та інших.

Актуальність дослідження обумовлена тим, що місцеві бюджети як одна із ланок фінансової системи держави являють собою відповідні фінансові ресурси органів місцевого самоврядування, за допомогою яких вони виконують свої власні та делеговані повноваження. Тому саме від збільшення розміру надходжень до місцевих бюджетів залежить підвищення відповідного соціально-економічного розвитку регіону.

Мета дослідження полягає у розробці напрямів удосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів України.

Досягнення поставленої мети вимагає розв'язання наступних завдань дослідження:

- розкрити сутність та навести методи формування дохідної частини місцевих бюджетів;
- проаналізувати зарубіжний досвід формування дохідної частини місцевих бюджетів;
- провести аналіз доходів місцевого бюджету м. Києва;
- здійснити аналіз міжбюджетних трансфертів місцевого бюджету м. Києва;
- дослідити проблеми системи формування дохідної частини місцевих бюджетів в Україні;
- запропонувати шляхи удосконалення формування дохідної частини місцевих бюджетів.

Об'єкт дослідження - доходи місцевих бюджетів в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання формування доходної частини місцевих бюджетів.

Методи дослідження:

- методи теоретичного пізнання, за допомогою яких було розкрито сутність, значення та особливості формування доходної частини місцевих бюджетів;
- методи економічного аналізу, за допомогою яких було здійснено аналіз доходів місцевого бюджету м. Києва;
- діалектичний та абстрактно-логічний (для узагальнення та формулювання висновків).

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні сутності доходів місцевих бюджетів.

Структура дослідження передбачає наявність вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Практичне значення дослідження полягає у розробці шляхів удосконалення формування доходної частини місцевих бюджетів в Україні, які дозволять збільшити надходження до місцевих бюджетів та ефективність їх використання.

Інформаційна база дослідження представлена нормативно-правовими актами, матеріалами навчальних посібників та підручників, наукових статей, статистичними даними, Інтернет-джерел.

За результатами дослідження опублікована стаття у збірнику студентських наукових робіт КНТЕУ.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

1.1. Сутність та методи формування дохідної частини місцевих бюджетів

На сучасному етапі розвитку правової та демократичної української держави важливого значення набуває інститут самоврядування, за допомогою якого забезпечується реальна участь населення у регулюванні суспільних відносин.

В умовах незалежності органів місцевого самоврядування у здійсненні покладених на них функцій та виконанні власних й делегованих повноважень, особливе місце належить доходам місцевих бюджетів як фінансовій базі їх функціонування.

Відповідно, зростає значення бюджетів локального рівня у проведенні економічної політики на рівні адміністративно-територіальних одиниць та розв'язанні соціальних питань. Таким чином, вирішення вказаних проблем потребує переосмислення економічної природи місцевих бюджетів, теоретичного обґрунтування сутності їхніх доходів [11, с. 93].

В Україні розвиток концептуальних засад доходів місцевих бюджетів тісно пов'язаний із визнанням місцевого самоврядування та розширенням їх фінансової діяльності. Доречно зауважити, що ряд сучасних дослідників подають визначення доходів бюджетів у цілому, охоплюючи одночасно сфери фінансових відносин як на загальнодержавному рівні, так і на рівні місцевого самоврядування. При цьому у наукових джерелах доходи бюджетів розглядаються як частина централізованих ресурсів держави, фондів грошових коштів, економічні відносини.

Так, С. Юрій під доходами бюджетів розуміє частину централізованих ресурсів держави, які необхідні для виконання нею відповідних функцій [46]. Подане трактування не розкриває суті саме доходів місцевих бюджетів, не акцентує уваги на специфічному їх призначенні. Аналогічним є підхід до визначення сутності даного терміну у Кравченко В.І. [28], Петрушенко Ю.М. [36] та Полинюка Н.І. [39].

Вчені виділяють такі джерела доходів місцевих бюджетів: місцеві податки і збори, неподаткові доходи, надходження із бюджетів вищих рівнів. Трактуючи доходи бюджетів як частину національного доходу, що централізується у бюджетах різних рівнів, Іваницька М.П. [24] та Калустян Я.В. [25] конкретизують джерела їх мобілізації, виділяючи податкові та неподаткові надходження, доходи від використання майна, що є у державній та муніципальній власності. Проте, у визначеннях доходів бюджету стрижневою основою виступає сукупність економічних (грошових) відносин, що виникають між державою та юридичними і фізичними особами.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що серед вчених-економістів у розумінні економічного змісту доходів місцевих бюджетів панує дві концепції. На нашу думку, доходи місцевих бюджетів – це економічні відносини, які виникають у процесі формування фінансових ресурсів на регіональному рівні та призначені для реалізації функцій і завдань органів місцевого самоврядування.

За рахунок доходів місцевих бюджетів фінансуються найбільш значні заходи держави в галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту.

Доходи місцевих бюджетів формуються з різних джерел, причому порядок їхнього формування залежно від джерела регулюється різними законодавчими актами, але суть формування цих різних джерел одна: податкові чи неподаткові надходження від підприємств усіх форм власності та від населення, які об'єднуються у фінансові ресурси та зосереджуються в місцевому бюджеті. Відповідно до ст. 9 Бюджетного кодексу України [1], доходи бюджету класифікуються за відповідними розділами (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація доходів місцевих бюджетів

№ з/п	Назва	Характеристика
1	Податкові надходження	Встановлені законами України про оподаткування загальнодержавні податки і збори та місцеві податки і збори
2	Неподаткові надходження	Визнаються: - доходи від власності та підприємницької діяльності; - адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності; - інші неподаткові надходження
3	Доходи від операцій з капіталом	Доходи бюджету, що мобілізуються неподатковим методом. Вони включають три групи надходжень: - надходження від продажу основного капіталу; - надходження від реалізації державних запасів товарів; - надходження від продажу землі і нематеріальних активів
4	Трансферти	Кошти, одержані від інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі

Джерело: складено автором за даними [1]

Міжбюджетні трансферти – це кошти, які безоплатно й безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Відповідно до ст. 96 Бюджетного кодексу України міжбюджетні трансферти поділяються на:

базова дотація – трансферти, що надаються з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій;

- субвенції – міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

- реверсна дотація – кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій;

- додаткові дотації [1].

Джерела формування доходів місцевих бюджетів можна класифікувати за наступними ознаками (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Класифікація доходів місцевих бюджетів

Джерело: складено автором за даними [1]

Відповідно, доходи місцевих бюджетів це частина фінансових ресурсів держави, які згідно умов діючого бюджетного законодавства є власними та закріпленими видами надходжень, котрі мобілізуються у фондах грошових коштів органів місцевого самоврядування за рахунок податкових, неподаткових видів доходів, надходжень від операцій з капіталом та до цільових фондів, коштів, виділених із інших бюджетів з метою забезпечення ефективного та якісного виконання власних та делегованих функцій і повноважень органів місцевої влади [11, с. 96].

Власні доходи – мобілізовані місцевою владою самостійно на основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевою владою.

Закріплені доходи – це одна з форм переданих доходів місцевим органам влади на стабільній, довгостроковій основі, які закріплюються за певним бюджетом.

Передані доходи – передаються місцевій владі центральною владою або органами влади вищого територіального рівня.

Регульовані доходи – це також одна з форм доходів, що передаються центральною владою місцевим органам влади або з бюджетів територій вищого адміністративного рівня до бюджетів нижчого адміністративного рівня.

До методів формування доходів місцевих бюджетів віднесемо:

1. Продуктивну діяльність:

- підприємницька діяльність;
- послуги місцевої влади.

2. Майно, ресурси, угіддя місцевого значення:

- майно і майнові права;
- угіддя і ресурси.

3. Податки і збори. Одним з головних питань при визначенні сутності поняття місцевого оподаткування є необхідність визначення його відмінності від загальнодержавного оподаткування. Від цього залежить формування концептуальних підходів, подальше дослідження і практичне здійснення податкового регулювання всіх відносин у сфері місцевих фінансів, щоб уникнути внутрішніх протиріч і забезпечити належне їх адміністрування.

4. Позички. Багаторічний зарубіжний досвід свідчить, що джерелом фінансових ресурсів для муніципалітетів можуть бути позикові кошти. Але слід зазначити, що позикові кошти повинні спрямовуватися лише на розвиток соціальних об'єктів, а не на їх поточне обслуговування та закриття касових розривів місцевих бюджетів [1].

Отже, проблема формування доходної бази місцевих бюджетів останніми роками перебуває в центрі уваги науковців, працівників органів виконавчої влади і місцевого самоврядування та фінансових органів. Але на сьогодні спроби їх реформування в Україні не призвели до створення зваженої системи розподілу повноважень між органами державної та місцевої влади.

1.2. Зарубіжний досвід формування дохідної частини місцевих бюджетів

Перша модель формування доходів місцевих бюджетів, прийнята в більшості країн Західної Європи, визначає повноваження органів міського самоврядування як управління територією і надання громадських послуг в сферах комунікацій, гігієни, громадського транспорту, управління комунальною власністю, охорони громадського порядку, соціального забезпечення, культури і спорту.

Основним способом фінансування витрат при даній моделі служать надходження від закріплених за місцевими бюджетами часток загальнодержавних податків, а також трансфертів з вищестоящих бюджетів. Місцеве оподаткування в даній моделі не має визначального значення. Особливу роль відіграє фінансове вирівнювання.

Відповідно з другою моделлю, місцева влада забезпечує не тільки вищевказані повноваження з управління територією, а й значну частину функцій держави: соціальне страхування, соціальні установи, освіту та охорону здоров'я. Модель поширена в Скандинавських країнах. Можна говорити про реалізацію даної моделі у Великобританії і Нідерландах, в Польщі і Угорщині, хоча в цих країнах вона має істотні особливості [13, с. 164].

У країнах, віднесених до першої моделі, має місце розширення повноважень місцевих органів влади, залучення їх до виконання функцій, які раніше були державними. А в країнах, що реалізують другу модель, намітилася тенденція посилення місцевої автономії (реформа «вільної комуни» в скандинавських країнах).

На рубежі століть багато країн реалізували цілий спектр децентралістичних реформ:

- розширення сфери компетенції органів місцевого самоврядування (Франція, Португалія, Іспанія, Італія);
- скасування контролю апріорі (Франція та Греція);
- посилення податкової автономії (Іспанія, Італія);
- зменшення обсягу пов'язаних фінансових трансфертів зі збільшенням обсягу незв'язаних (Нідерланди);
- створення нових різновидів місцевих спільнот.

В основі регіоналізації лежить парадигма наближення системи управління до керованого об'єкту. Повною мірою сприйняти «оптимізаційний» підхід перешкоджає великий історичний досвід місцевого самоврядування (позитивний і негативний). Але наукова громадськість все більше схиляється до того, що самофінансування - це не проблема автаркії, а стимул розвитку. На Заході стає загальновизнаним, що локальні фактори відіграють визначальну роль у формуванні напрямків технологічної політики і відповідно у визначенні стратегічних орієнтирів приватних компаній.

Саме локалізація і регіоналізація технологічної політики на початковій стадії інноваційної діяльності дозволяє визначити перспективну спеціалізацію, сформувати принципи відбору (селекції) технологій, які можуть бути адаптовані до умов місцевого виробництва, розробити відповідну політику в області підготовки та перепідготовки кадрів [14, с. 41].

У розвинених країнах основу місцевих бюджетів складають або податок на майно (Великобританія, США, Канада, Португалія, Ірландія, Нідерланди), або податок на прибуток (країни Північної Європи і Японія), або змішані джерела (країни південної Європи).

Податок на прибуток має ту перевагу, що він орієнтує місцеву владу на створення комфортних умов для підприємницької діяльності. Але його недоліком є висока залежність від коливань кон'юнктури ринку. Перевага податку на майно - нединамічна податкова база, відносно рівномірно

розподілена в просторі. Від нього важко сховатися і при правильному застосуванні він може коригувати ринковий розподіл багатства, доповнюючи і перекриваючи недоліки податку на доходи, знижуючи непродуктивну частину в структурі власності. Сума сплачених податків капіталізується у вартості міського майна і повертається населенню за допомогою місцевих послуг.

Для визначення бази оподаткування нерухомості застосовуються:

- оціночна вартість землі і будівель (Греція, Данія, Норвегія);
- розрахункова величина орендної плати (Франція);
- кадастрова оцінка нерухомості (Іспанія, Мексика);
- площа першого поверху будівлі (Польща, Чехія, Словенія) [19, с. 75].

У Канаді при оцінці враховуються три чинники:

- витрати на виробництво цієї вартості;
- дохід, який вона реально приносить власнику;
- ринкова вартість на момент оцінки.

Ставка різко підвищується, якщо приміщення використовується для певних видів діяльності (лікарської, перукарні, адвокатської, виробництва алкогольної продукції).

Для перерозподілу податкового тягара на верстви населення з більш високими доходами використовуються:

- податок на фінансові та капітальні трансакції;
- податок на чисте багатство (сукупне оподаткування нерухомості, цінних паперів, банківських депозитів, інвестицій в реальний капітал приватних підприємств і корпорацій) [23, с. 160].

У Китаї в 2013 р. поряд зі збільшенням обсягу податку на майно додатково було введено податок на предмети розкоші. В Австрії розглядалося питання про введення податку на майно з включенням фінансових активів для 5-10% найбільш багатих громадян.

За кордоном, незважаючи на тенденцію до скорочення номенклатури місцевих податків, країни, де їх існує лише кілька, є винятком. Так, у Франції

стягується 16 податків, в Австрії - 18, в Іспанії - 31, в Італії - понад 40, в Німеччині - 46, в США - 66, а в Бельгії близько 100 місцевих податків і зборів. Це дозволяє зробити загальний податковий тягар психологічно менш помітним, відобразити різноманітність форм доходів, впливати на споживання і накопичення.

Крім податків, які мають виражений фіскальний характер, поширення мають платежі, функції яких полягають у відображенні політики місцевих органів управління. Це, перш за все, санкції, спрямовані на захист навколишнього природного середовища, підтримання порядку і чистоти міст, ліквідації стоянок автомобілів, які самочинно влаштовуються на проїжджій частині вулиць і на дворових територіях [23, с. 161].

У США спеціальним податком обкладаються компанії, що виробляють ємності для рідин без їх повторного використання (мається на увазі тара, що йде після використання продукції до відходів). У розвинених країнах широко поширені податки на заняття торгівлею, на фонд заробітної плати, на надання різних ліцензій, на полювання і рибальство, на кар'єри, на рекламу, на собак, на розваги та видовища, на подарунки, на володіння додатковим житлом, на споживання енергії і енергоносіїв, плата за проїзд по дорогах. У деяких містах стягуються незвичайні податки, наприклад в Арканзасі з 2005 р. введений податок на пірсинг і тату [35, с. 189].

В Україні до прийняття Податкового кодексу [3] стягувалося 16 місцевих податків (зборів). Причиною скасування більшості з них (за право проведення кіно- і телезйомок, за участь у бігах на іподромі і виграш, з власників собак, за право використання місцевої символіки та ін.) вказується мале фіскальне значення при великих адміністративних за витратах. Однак в західних країнах органи місцевого самоврядування воліють нести витрати заради проведення власної політики. У більшості країн податки стягуються національною податковою службою, а місцеві органи влади приймають в цьому активну участь. Це наводить на думку, що справжньою причиною відмови від застосування малопробиткових податків і зборів є недосконалість

міжбюджетних відносин: збільшення власних доходів веде, як правило, до зниження трансфертів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

2.1. Аналіз доходів місцевого бюджету м. Києва

Основним джерелом надходжень до місцевих бюджетів є податкові доходи, які визначаються як передбачені податковим законодавством України загальнодержавні та місцеві податки, збори й інші податкові платежі. В процесі реформи місцевого самоврядування відбулося розширення дохідної бази місцевих бюджетів в результаті:

- перерозподілу загальнодержавних податків та зборів;
- запровадження нових податкових платежів;
- передачі з бюджету розвитку до місцевих бюджетів єдиного податку, податку на майно та екологічного податку.

Разом з тим, зміни в системі оподаткування характеризувалися зменшенням кількості податків і спрощенням їх адміністрування. Проте зменшення кількості податків не означало зниження фіскального навантаження на платників податків, а лише оптимізацію та структурування системи оподаткування. Складна економічна, соціальна та політична ситуація вимагала збільшення доходів державного і місцевих бюджетів для забезпечення зростаючих видатків. Так, було запроваджено військовий збір, оподаткування пасивних доходів фізичних осіб, зростання ставок та розширення податкової бази при оподаткуванні акцизним податком, податком на нерухоме майно, відмінним від земельної ділянки.

Доходи місцевого бюджету м. Києва складаються з наступних груп доходів:

- податкові надходження;

- неподаткові надходження;
- офіційні трансферти.

Перш ніж дослідити показники та динаміку надходжень до місцевого бюджету м. Києва в розрізі вищенаведених груп, проаналізуємо показники та динаміку загальної величини надходжень (табл. 2.1, 2.2).

Таблиця 2.1

Показники доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр. (без урахування міжбюджетних трансфертів), грн.

Показники	Роки			
	2014	2015	2016	2017
Усього доходів, в т.ч.:	14821268641,73	22178203894,20	29268232572,91	35000603398,53
- загальний фонд	10494081640,79	16183006512,58	24709480642,98	29958500700,94
- спеціальний фонд	4327187000,94	5995197381,62	4558751929,93	5042102697,59

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Таблиця 2.2

Динаміка доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр. (без урахування міжбюджетних трансфертів), грн.

Показники	Відхилення					
	Абсолютне, грн.			Темп приросту, %		
	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2015/2014	2016/2015	2017/2016
Усього доходів, в т.ч.:	7356935252	7090028679	5732370826	49,6	32,0	19,6
- загальний фонд	5688924872	8526474130	5249020058	54,2	52,7	21,2
- спеціальний фонд	1668010381	-1436445452	483350768	38,5	-24,0	10,6

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Як бачимо, доходи місцевого бюджету м. Києва зростали протягом досліджуваного періоду, а найбільший темп зростання зафіксовано у 2015 році, адже щороку величина темпу приросту доходів бюджету зменшувалась (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Темпи зростання доходів місцевого бюджету м. Києва у 2015-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

В таблиці 2.3 дослідимо планові (затверджені) показники доходів місцевого бюджету м. Києва.

Таблиця 2.3

Планові (затверджені) показники доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр. (без урахування міжбюджетних трансфертів), грн.

Показники	Роки			
	2014	2015	2016	2017
Усього доходів, в т.ч.:	14712915440	17030819220	25925120040	32118791590
- загальний фонд	11630245900	15550678170	23809321740	29489472110
- спеціальний фонд	3082669540	1480141050	2115798300	2629319480

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Таким чином, можна стверджувати, що загальна фактична величина доходів місцевого бюджету м. Києва була більшою за планові показники, а найбільше перевищення спостерігалось у 2015 р. (рис. 2.2).

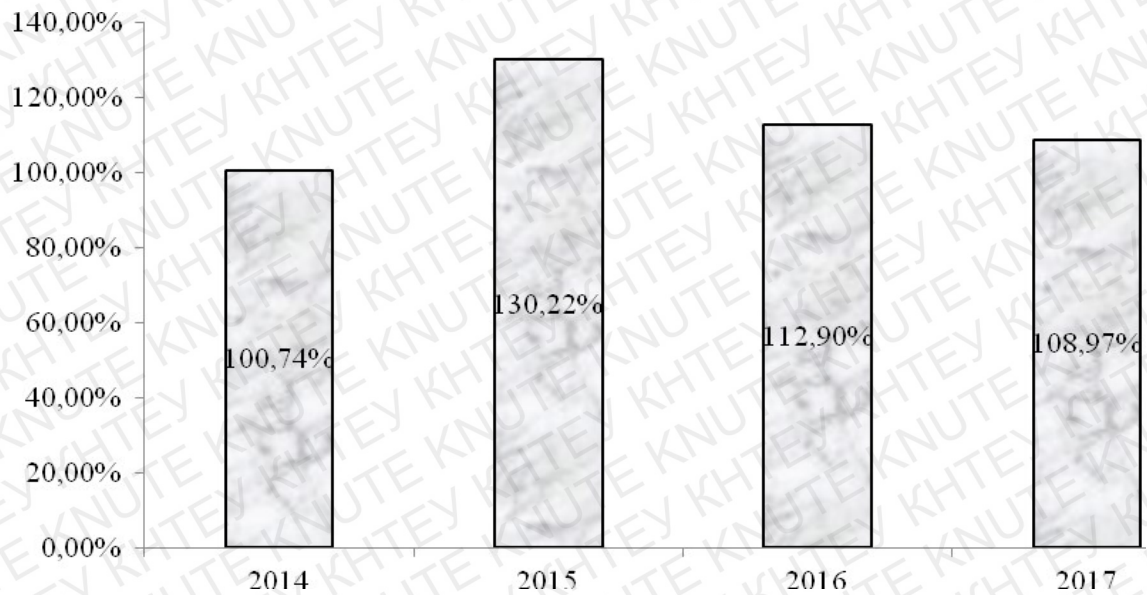

Рис. 2.2. Показники виконання затвердженого бюджету доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

При цьому доходи загального фонду у 2015-2017 рр. було перевиконано менше, аніж доходи спеціального фонду, а у 2014 р. вони навіть не були виконані повністю (рис. 2.3).

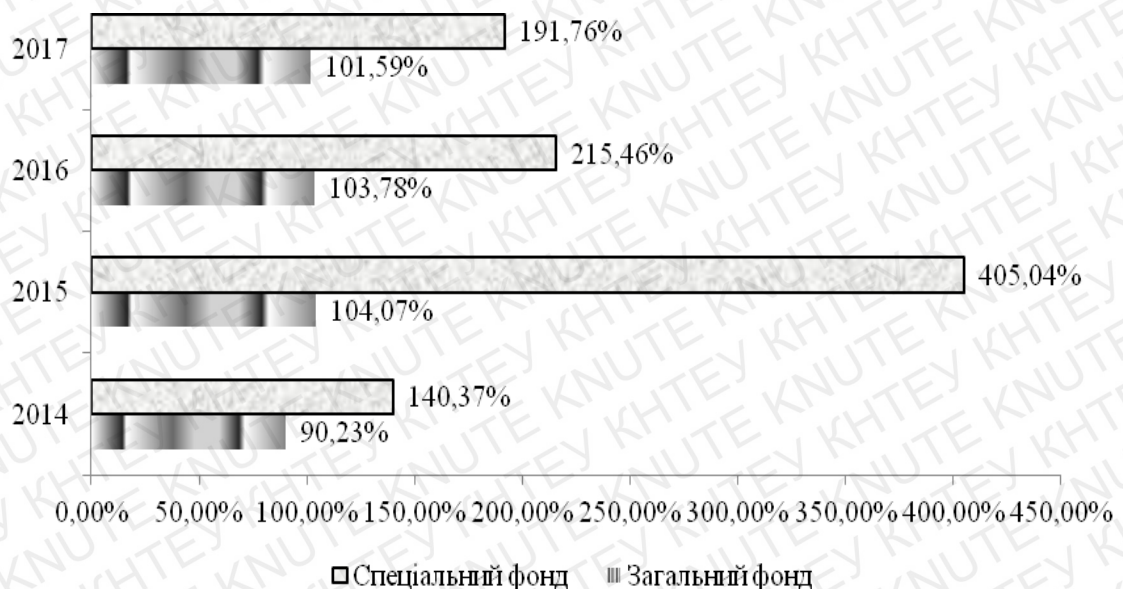

Рис. 2.3. Показники виконання затвердженого загального та спеціального бюджетів доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Також варто відзначити, що в структурі доходів місцевого бюджету м. Києва найбільша частка припадала на надходження до загального фонду (рис. 2.4).

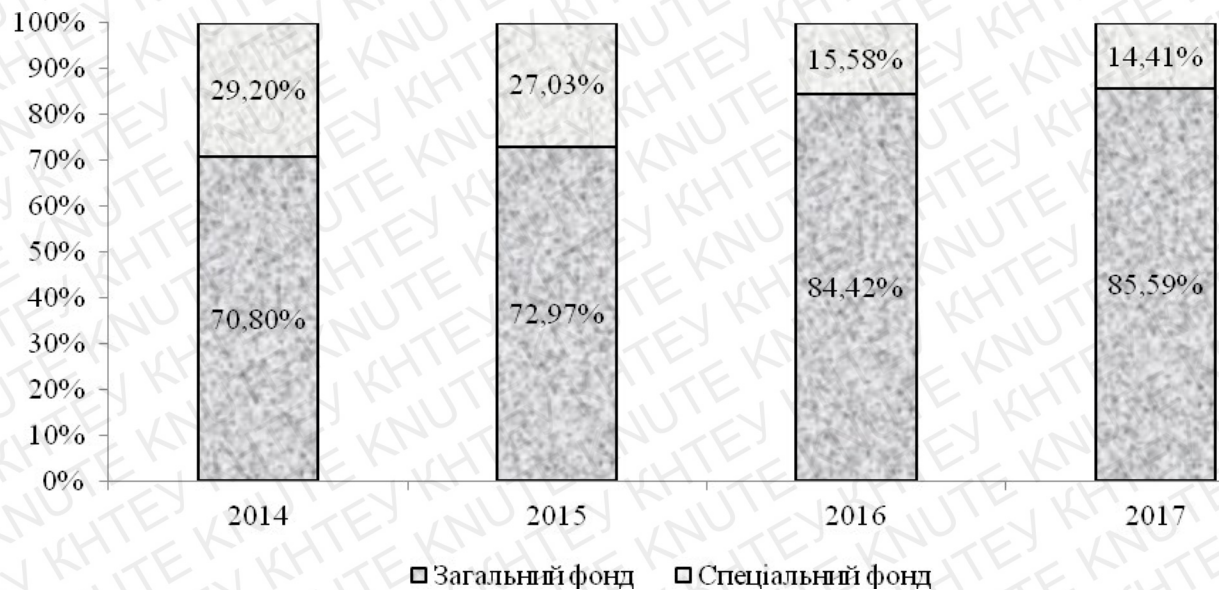

Рис. 2.4. Структура доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Досліджуючи показники та структуру доходів місцевого бюджету м. Києва за групами надходжень, побудуємо таблицю 2.4.

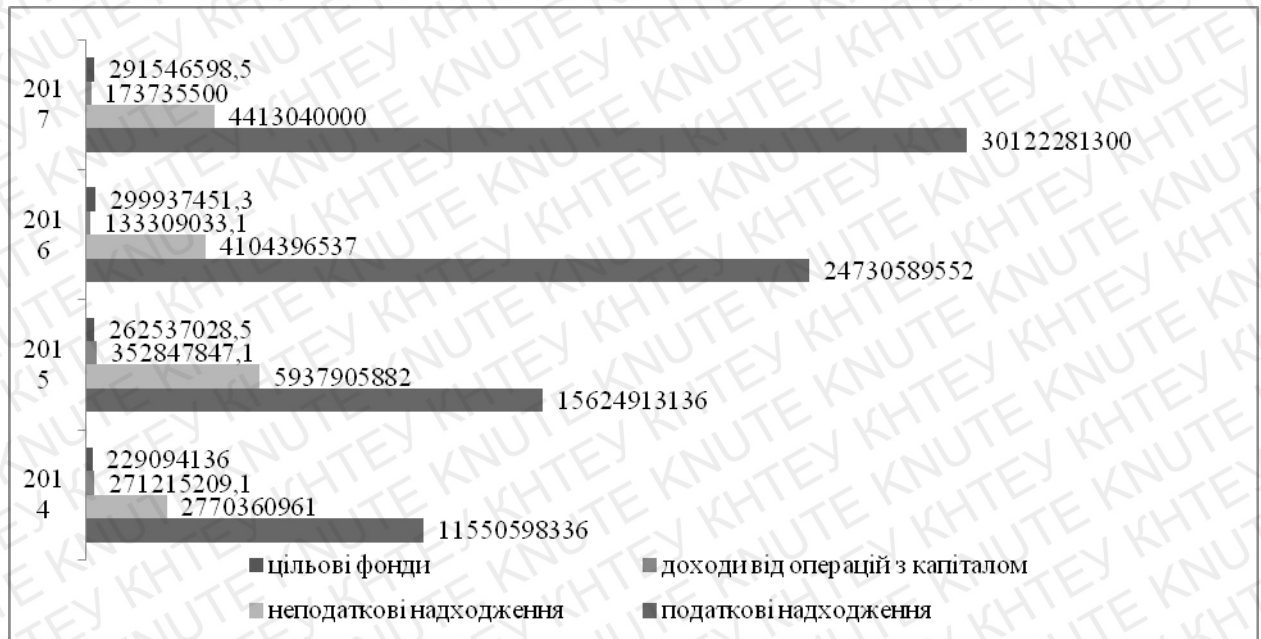
Таблиця 2.4

Групи доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр. (без урахування міжбюджетних трансфертів), грн.

Показники	Роки			
	2014	2015	2016	2017
Усього доходів, в т.ч.:	14821268641,73	22178203894,20	29268232572,91	35000603398,53
- податкові надходження	11550598336,02	15624913136,25	24730589551,57	30122281300,00
- неподаткові надходження	2770360960,60	5937905882,31	4104396536,93	4413040000,00
- доходи від операцій з капіталом	271215209,09	352847847,10	133309033,13	173735500,00
- цільові фонди	229094136,02	262537028,54	299937451,28	291546598,53

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

З даних таблиці 2.3 можна свідчити про зростання у 2015 р. усіх груп доходів бюджету м. Києва, у 2016 р. величина неподаткових надходжень та доходів від операцій з капіталом порівняно із попереднім роком зменшилась, а у 2017 р. зменшилась величина цільових фондів (рис. 2.5).

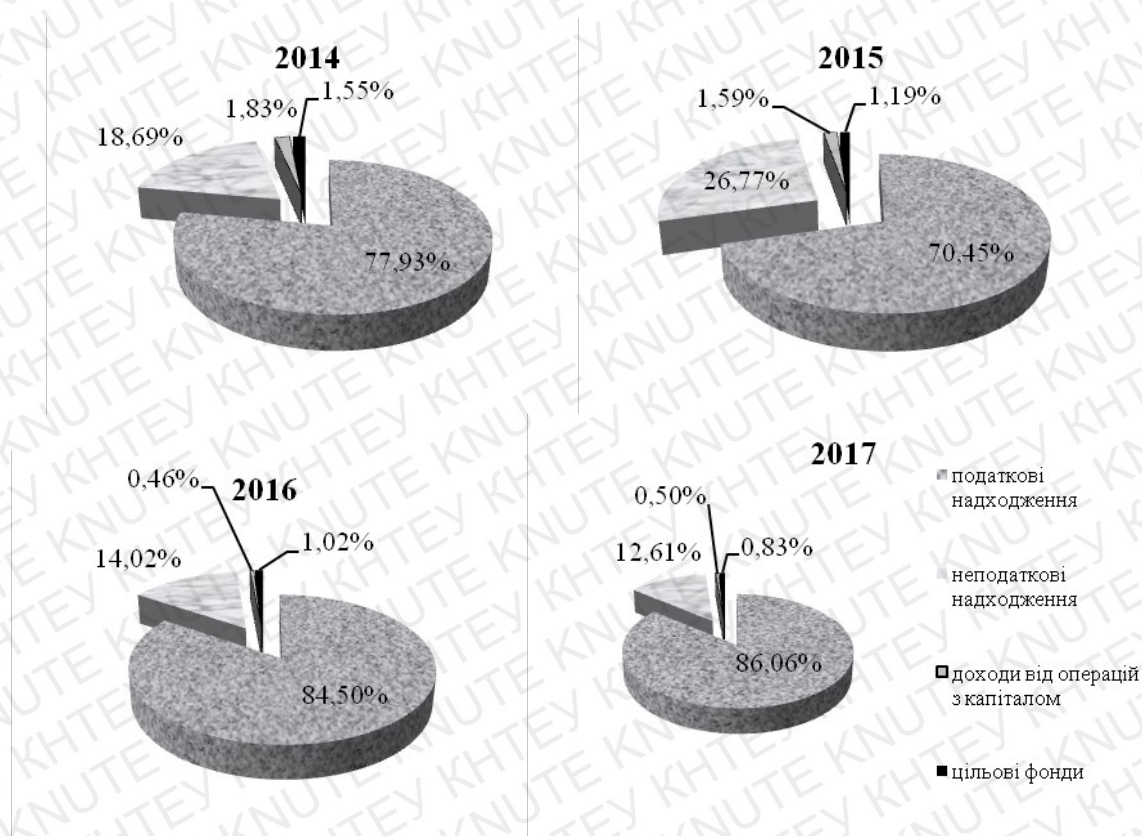

**Рис. 2.5. Динаміка доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр.
(без урахування міжбюджетних трансфертів), грн.**

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

В структурі доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр. найбільша частка припадала на податкові надходження (рис. 2.6).

Найбільш суттєві зміни у структурі доходів загального фонду відбулися в частині податкових надходжень. У 2015 році за рахунок змін, внесених до статті 64 Бюджетного кодексу України, щодо зарахування 10% податку на прибуток підприємств та фінансових установ недержавної форми власності, акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів, транспортного податку, також внаслідок зарахування єдиного податку, екологічного податку та податку на нерухоме майно до загального фонду бюджету м. Києва обсяг надходжень зріс на 4933443,2 тис. грн., порівняно з показником 2014 року.

**Рис. 2.6. Структура доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр.
за групами доходів, %**

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

На рис. 2.7 наведемо динаміку частки податків та зборів на доходи фізичних осіб (ПДФО) в структурі податкових надходжень.

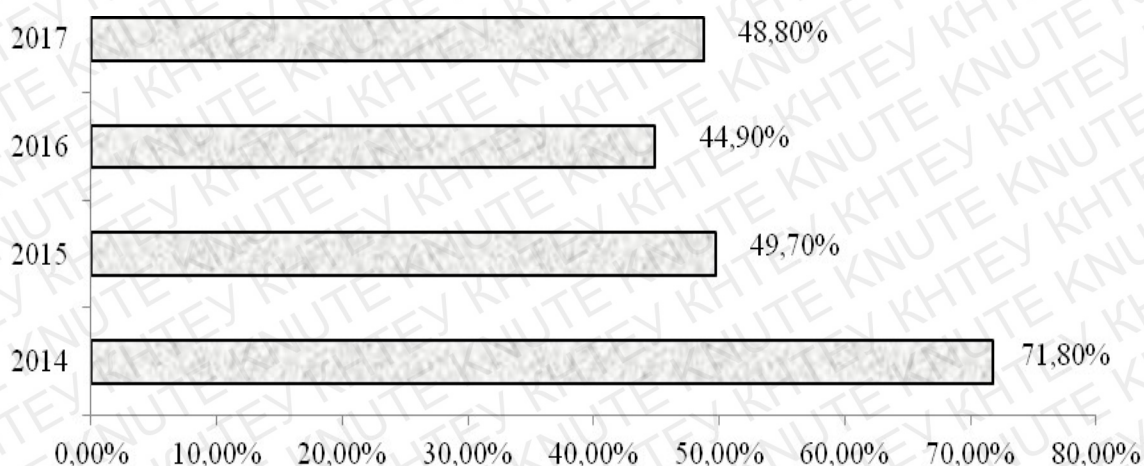

Рис. 2.7. Частка ПДФО у складі податкових надходжень до місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Наступним джерелом формування податкових надходжень до загального фонду бюджету м. Києва є місцеві податки і збори, величина яких формувалась за рахунок наступних основних податків і зборів.

Розподіл місцевих податків і зборів за структурою у 2014-2015 рр. відображено на рис. 2.8.

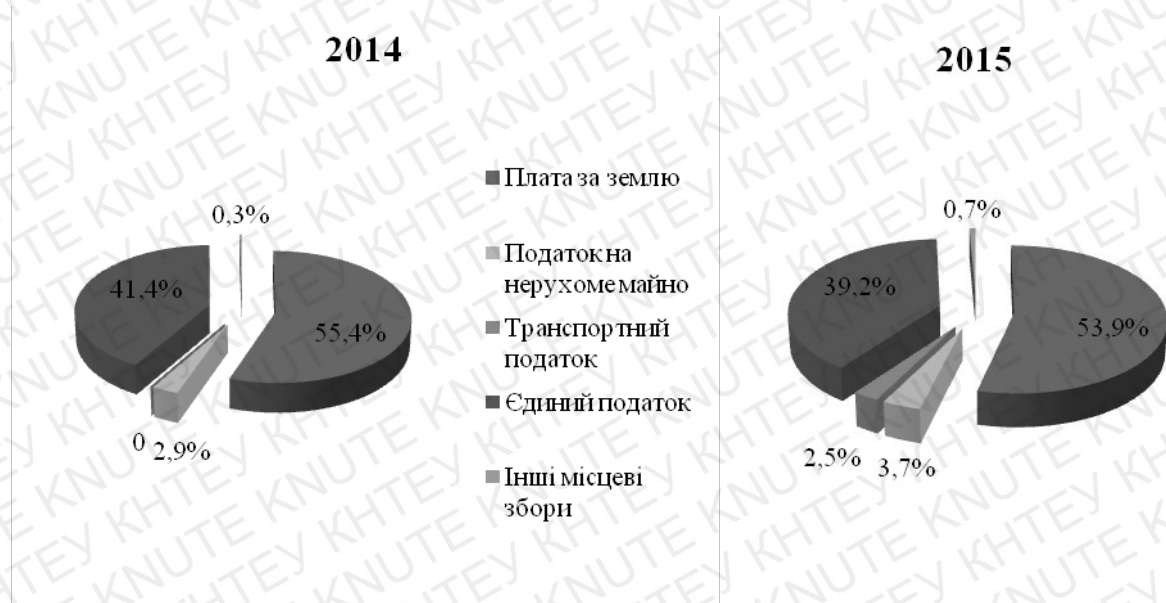

Рис. 2.8. Структура місцевих податків і зборів бюджету м. Києва, %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

У 2016 р. питома вага місцевих податків і зборів склала 35%, виконання яких було здійснено на 104,1% за рахунок орендної плати за землю та земельного податку. У 2017 р. в структурі місцевих податків і зборів орендна плата за землю та земельний податок склали 51,7%, єдиний податок – 42,5%, а податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір – 5,8%.

Таким чином, спостерігається зростання у 2015-2016 рр. плати за землю (рис. 2.9).

Таким чином, величина плати за землю зростала упродовж досліджуваного періоду.

Рис. 2.9. Динаміка надходжень до Загального фонду міського бюджету м. Києва плати за землю у 2014-2017 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Оскільки на початку даного розділу дослідження ми вказали, що до доходів місцевого бюджету м. Києва також входять і міжбюджетні трансфери, далі дослідимо їх динаміку та структуру.

2.2. Аналіз міжбюджетних трансфертів місцевого бюджету м. Києва

Відповідно до Бюджетного кодексу України, міжбюджетні трансфери - це кошти, які безоплатно й безповоротно передаються з одного бюджету до іншого [1]; при цьому трансфери трактуються як кошти, одержані від інших органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі [1].

З Державного бюджету України можуть передбачатися такі трансфери місцевим бюджетам:

- 1) базова дотація;
- 2) субвенції на здійснення державних програм соціального захисту;

- 3) додаткова дотація на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок надання пільг, встановлених державою;
- 4) субвенція на виконання інвестиційних програм (проектів);
- 5) освітня субвенція;
- 6) медична субвенція;
- 7) субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру;
- 8) субвенція на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження;
- 9) субвенція на проекти ліквідації підприємств вугільної і торфодобувної промисловості та утримання водовідливних комплексів у безпечному режимі на умовах співфінансування (50%);
- 10) інші додаткові дотації та інші субвенції [1].

Законодавством закріплена достатньо велика кількість трансфертів, без яких місцеві бюджети не зможуть мати достатній розмір доходів для надання громадянам суспільних благ.

На рис. 2.10 наведено загальну динаміку міжбюджетних трансфертів, що надійшли до місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр.

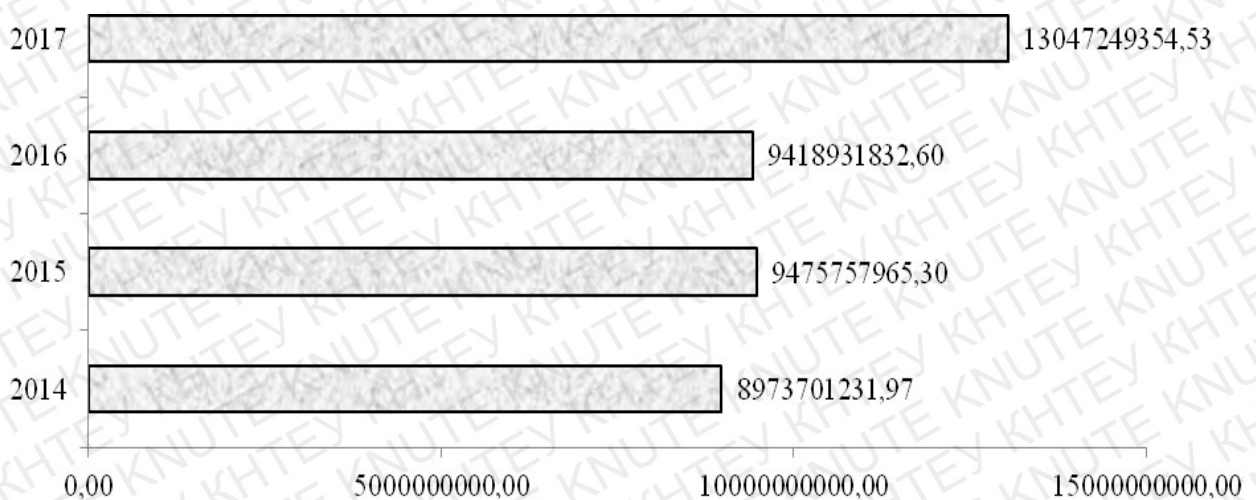

Рис. 2.10. Загальна динаміка міжбюджетних трансфертів, що надійшли до місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр., грн.

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Як бачимо, зростання міжбюджетних трансфертів спостерігалось у 2015 та 2017 рр. Також варто зазначити, що у 2014 р. надходили міжбюджетні трансферти до загального та спеціального фонду, а з 2015 р. - лише до загального фонду (рис. 2.11).

Рис. 2.11. Структура міжбюджетних трансфертів, що надійшли до місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

В загальній структурі доходів місцевого бюджету м. Києва міжбюджетні трансферти мали наступну частку (рис. 2.12).

Рис. 2.12. Частка міжбюджетних трансфертів у загальній величині доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

У 2014 р. призначення міжбюджетних трансфертів було наступним (табл. 2.5, Додаток А).

Таблиця 2.5

Склад міжбюджетних трансфертів до місцевого бюджету м. Києва у 2014 р., грн.

Показники	Значення
Офіційні трансферти	8973701231,97
Дотації:	900044800,00
Додаткова дотація з державного бюджету на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів	865617100,00
Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності, літакобудування, суднобудування	34427700,00
Субвенції	8073656431,97

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Таким чином, в структурі міжбюджетних трансфертів у 2014 р. найбільша частка припадала на дотації, а саме - на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям.

У 2015 р. величина та склад міжбюджетних трансфертів була представлена лише державними субвенціями та був наступним (Додаток Б).

В структурі субвенцій у 2015 р. найбільша частка припадала на субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям, освітні та медичні субвенції (рис. 2.13).

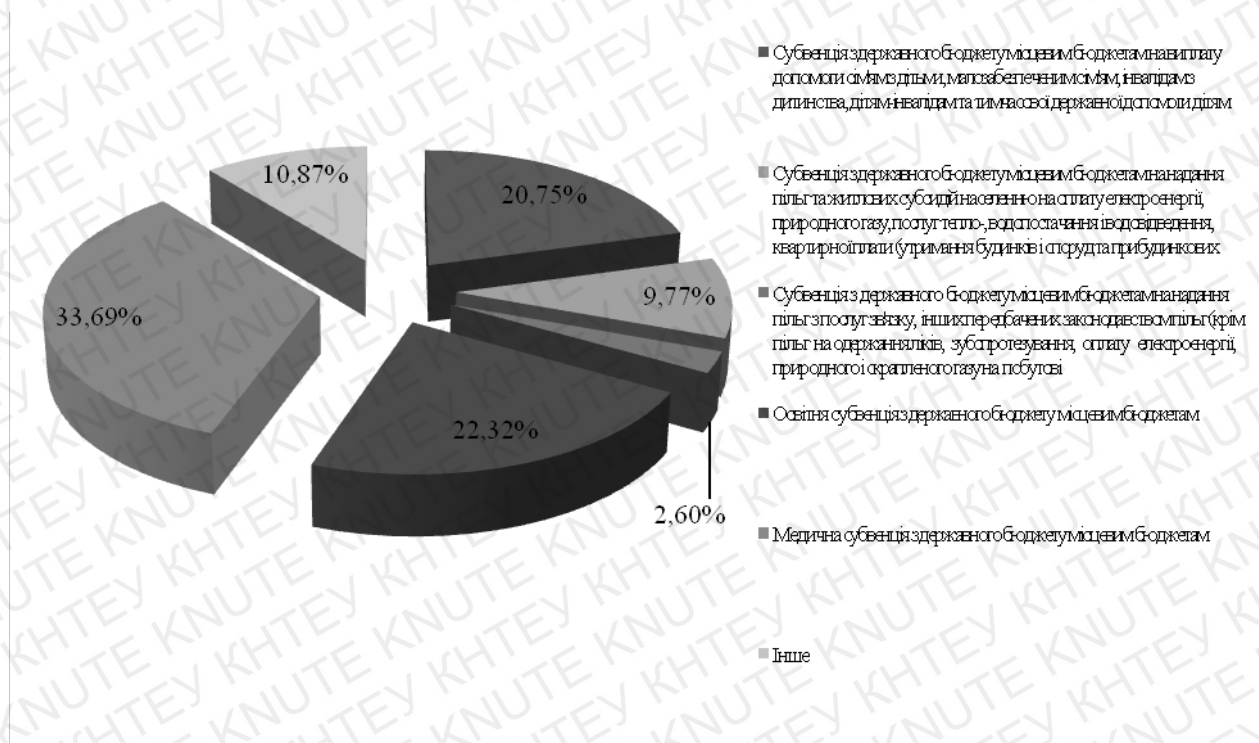

Рис. 2.13. Структура міжбюджетних трансфертів до місцевого бюджету м. Києва у 2015 р., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Отже, найбільшу частку займала медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам.

У 2016 р. міжбюджетні трансферти до місцевого бюджету м. Києва мали наступний вигляд (табл. 2.6, Додаток В).

Таблиця 2.6

Склад міжбюджетних трансфертів до місцевого бюджету м. Києва у 2016 р., грн.

Показники	Значення
Офіційні трансферти	9418931832,60
Дотації:	2813400,0
Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку	2813400,0
Субвенції	9416118432,60

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

Отже, в структурі міжбюджетних трансфертів у 2016 р. найбільша частка припадала на медичну субвенцію (рис. 2.14).

Рис. 2.14. Структура міжбюджетних трансфертів до місцевого бюджету м. Києва у 2016 р., %

Джерело: складено автором за даними [47; 50]

У 2017 р. міжбюджетні трансферти мали 2 спрямування:

- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій - 32068000 грн.;
- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, опалення та постачання гарячої води, послуги з централізованого водопостачання, водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню та/або іншим підприємствам централізованого питного водопостачання та водовідведення, які надають населенню послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії та послуг з централізованого водопостачання, водовідведення, опалення та постачання гарячої води тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування - 651676000 грн.

Отже, можна зробити висновок, що у 2014 р. найбільша частка припадала на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям, у 2015-2016 рр. - на медичну субвенцію, а у 2017 р. - на субвенцію на погашення заборгованості з різниці в тарифах.

Також зазначимо, що в загальній структурі місцевих податків і зборів протягом 2013-2017 рр. в Україні займали податки на доходи, на прибуток та на збільшення ринкової вартості. У складі даної групи найбільша частка припадала на податок на доходи фізичних осіб (рис. 2.15).

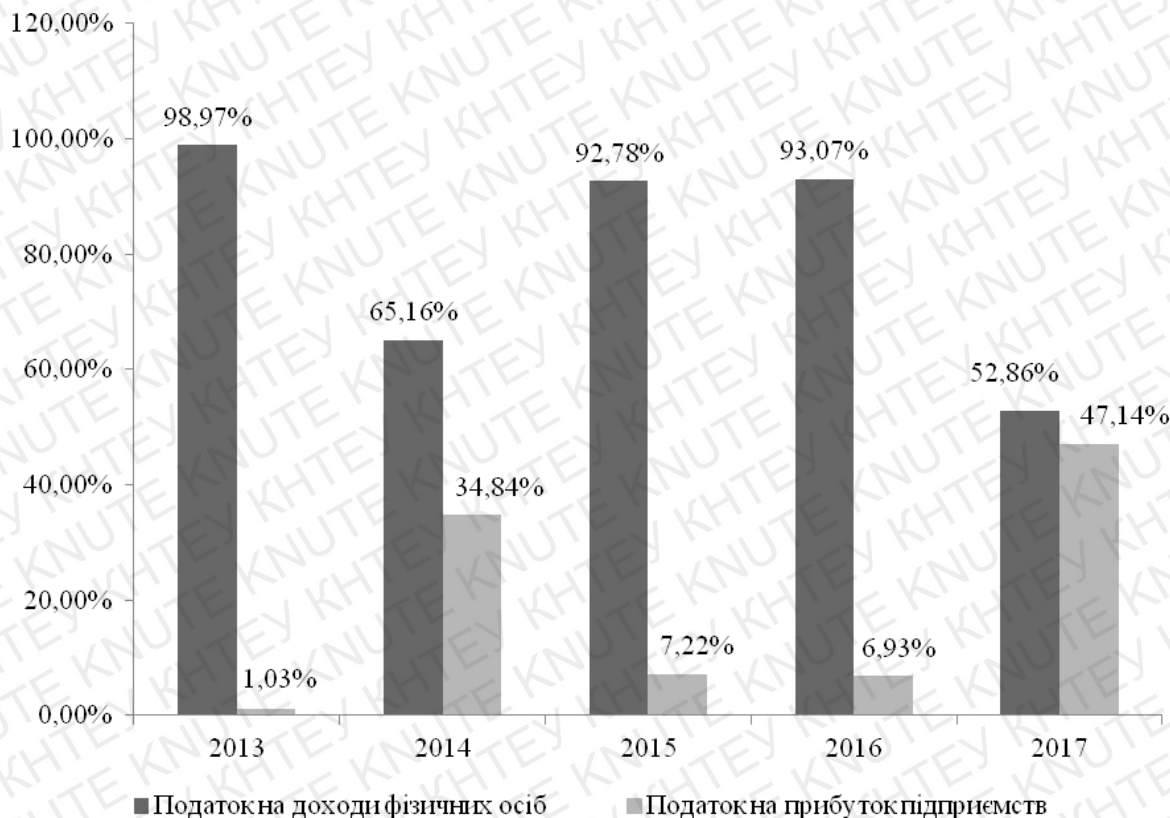

Рис. 2.15. Структура податків на доходи, на прибуток та на збільшення ринкової вартості у 2013-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [48; 50]

Також варто зазначити, що з 2015 р. значно зросла частка місцевих податків. Їх структура подана нижче (рис. 2.16).

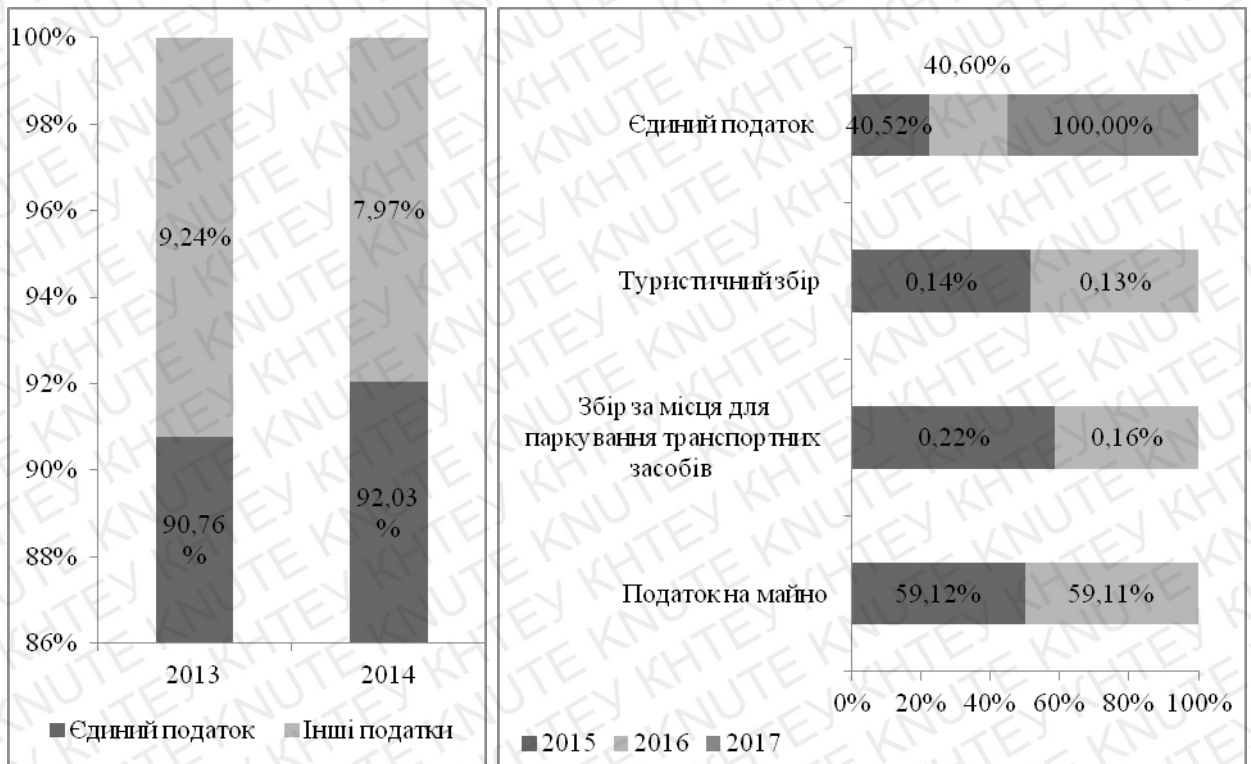

Рис. 2.16. Структура місцевих податків у 2013-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [48; 50]

Таким чином, місцеві податки і збори відіграють визначальну роль у наповненні місцевих бюджетів в Україні.

РОЗДІЛ 3

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

3.1. Проблеми системи формування дохідної частини місцевих бюджетів в Україні

Проаналізувавши основні податкові надходження до місцевого бюджету м. Києва, можна зробити такі висновки:

- 1) результатом реформи місцевого самоврядування стала зміна складу та структури податкових надходжень до місцевих бюджетів, що, проте, не позначилося на обсязі податкових ресурсів бюджетів. Відтак, низький рівень фінансової самостійності місцевих бюджетів та їх залежність від фінансової підтримки з центру надалі залишається невирішеним питанням;
- 2) формування нового складу і структури податкових доходів місцевих бюджетів спричинило зростання соціально-економічної диференціації розвитку місцевого самоврядування;
- 3) зміна складу місцевих податків і зборів забезпечила збільшення їх частки в доходах місцевих бюджетів, що стало одним із основних позитивних кроків реформування та дало органам місцевого самоврядування нові важелі впливу на розвиток території;
- 4) зміна умов оподаткування акцизним податком з реалізації підакцизних товарів ще раз показала нестабільність податкової системи, що негативно позначається на можливостях розвитку місцевих бюджетів та їх інвестиційній привабливості.

Сьогодні в Україні підсистема оподаткування місцевими податками та зборами своїм розвитком і дієвістю поступається багатьом системам інших держав. Зокрема, про це свідчить рівень ухилення від сплати місцевих податків в Україні.

Ухилення від сплати податків та інші правопорушення у сфері оподаткування є специфічним об'єктом теоретичних і практичних досліджень. Це пов'язано з тим, що ухилення від оподаткування, насамперед, є основним каналом незаконного збагачення, його суб'єктами можуть бути як юридичні, так і фізичні особи, а поширеність цього явища в сучасному суспільстві свідчить про неефективність існуючих заходів фінансового та юридичного характеру і спонукає вчених на основі синтезу економічних та юридичних теорій розробляти нові теоретико-методологічні механізми регулювання податкової поведінки.

З урахуванням специфіки місцевих податків і зборів пропонуємо згрупувати причини ухилення від сплати місцевих податків і зборів за рівнем їх впливу на:

- значні — нестабільність та недосконалість податкового законодавства, низькі штрафні санкції, високий рівень корупції;
- помірні — незадовільні умови здійснення підприємницької діяльності, необґрунтовані податкові пільги, відсутність податкової культури, можливість реалізації схем ухилення від сплати податків та зборів;
- незначні — постійне зниження платоспроможності населення та його негативне ставлення до оподаткування, значний фіскальний тиск, недовіра до податкових органів, низький рівень роз'яснювальної роботи фіскальних служб.

Така класифікація має стати основою для формування цілеспрямованих рішень, що будуть спрямовуватися на усунення причин ухилення від сплати податків і зборів.

У зв'язку з цим кожна місцева рада (різного рівня бюджету) для правильності планування повноти надходжень до бюджету повинна володіти інформацією про стан фактичної сплати податків та зборів, а також про платників податків, які перебувають та здійснюють свою підприємницьку діяльність на відповідних територіях.

Хоча держава, безперечно, фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів, здійснює контроль законного, доцільного, економного, ефективного витрачання коштів, а також належного обліку їх за допомогою фіскальних органів, проте органи місцевого самоврядування сьогодні не мають доступу до відповідної інформації щодо платників податків та сплачених сум. Задля покращання ситуації з цього питання, вважаємо за необхідне запровадження таких заходів:

- 1) організація автоматизованого оброблення інформації про сплату податків та інших обов'язкових платежів фізичними особами в режимі комп'ютерної мережі з безпечним доступом посадових осіб місцевого самоврядування, які займаються аналізом та плануванням бюджету;
- 2) взаємодія територіальних органів Державної фіскальної служби України з органами місцевого самоврядування з метою забезпечення контролю правильності та своєчасності сплати фізичними та юридичними особами податків та інших обов'язкових платежів;
- 3) організація нормативно-довідкової інформації для взаємодії державних податкових інспекцій всіх рівнів з іншими органами виконавчої влади.

До недавнього часу переважна більшість місцевих бюджетів фактично були дефіцитними, тобто мала місце хронічна нестача бюджетних коштів для виконання відповідних зобов'язань, визначених бюджетним законодавством. Довгоочікувана реформа щодо посилення фінансової спроможності місцевих бюджетів дала змогу отримати додаткові кошти до місцевих бюджетів у середньому по Україні на 50%. Розвиток міста можливий лише за умови, що кошти, які надійшли до місцевих бюджетів за результатами децентралізації, буде інвестовано в енергоефективність, розвиток місцевої інфраструктури, економіки та підвищення якості життя мешканців.

Між тим законом про державний бюджет на 2017 р. [6] органам місцевого самоврядування передано повноваження щодо фінансування

оплати комунальних послуг та енергоносіїв закладів охорони здоров'я, загальноосвітніх навчальних закладів, оплати праці обслуговуючого персоналу у сфері освіти та здійснення інших видатків щодо утримання цих закладів, а ще й видатки на компенсацію за пільговий проїзд пільговим категоріям громадян автомобільним та залізничним транспортом (раніше ці компенсації надходили з державного бюджету до місцевого бюджету). Усе це відволікає велику частину бюджетних ресурсів, що унеможливорює фінансування місцевого економічного розвитку навіть за умови значного порівняно з попередніми періодами збільшення доходів місцевих бюджетів.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» передбачалося внести зміни до підходу до формування місцевих бюджетів, а саме [7]:

- фінансування гарантованих державою пільг з оплати житлово-комунальних послуг, що потребуватиме значних обсягів фінансових ресурсів;
- фінансування гарантованих державою пільг із безоплатного проїзду автомобільним та залізничним транспортом;
- фінансування повноважень із підготовки фахівців у державних вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації (поточні витрати на їх утримання у 2018 р. перекладаються виключно на обласний бюджет);
- щодо чинного мотиваційного механізму горизонтального вирівнювання – збільшення з 50 до 80 % обсягу вилучення коштів із місцевих бюджетів до державного бюджету (реверсна дотація) [7].

Відзначимо, що така зміна механізму горизонтального вирівнювання призведе до необґрунтованого зменшення фінансового ресурсу місцевих бюджетів, які мають рівень надходжень податку на доходи фізичних осіб на одного жителя (індекс податкоспроможності бюджету) вище рівня 1,1, що є межею, за якою передається відповідна реверсна дотація з місцевого до державного бюджету.

Інакше кажучи, передбачені законом зміни не тільки не мотивують місцеві ради до нарощування фінансових ресурсів у місцевому бюджеті, а й виступають дестимуляторами, оскільки реальне збільшення надходжень до місцевого бюджету становиться не вигідним: чим більше місто заробляє, тим більше у нього заберуть. Окрім того, такий підхід підсилюватиме утриманські настрої в органах місцевого самоврядування – простіше отримувати дотацію з державного бюджету, ніж розшукувати додаткові джерела надходження коштів.

Вважаємо, що намагання перекласти на місцеві бюджети додаткові витрати є зайвим навантаженням, яке суттєво обмежує їхні можливості щодо реалізації заходів із розвитку й оновлення інфраструктури (матеріально-технічної бази закладів бюджетної сфери, заходів з енергозбереження, забезпечення належного та безпечного функціонування об'єктів житлово-комунальної сфери і транспорту в населених пунктах області) та суперечить вимогам ст. 85 Бюджетного кодексу України [1] стосовно передачі державою права на здійснення видатків, згідно з якою держава може передати органам місцевого самоврядування право на здійснення видатків лише за умови відповідної передачі фінансових ресурсів у вигляді закріплених за відповідними бюджетами загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів) або їхньої частки, а також трансфертів із Державного бюджету України.

Тому необхідно забезпечити передачу відповідним місцевим бюджетам додаткового фінансового ресурсу достатнього для якісного надання послуг та забезпечення соціальних гарантій.

За результатами проведеного дослідження можна дійти висновку, що чинний механізм фінансового вирівнювання не стимулює місцеві ради до нарощування доходів, а навпаки, призводить до зрівняння становища бюджетів-донорів і дотаційних бюджетів щодо співвідношення доходів і видатків. Делегування і передача повноважень від держави до органів місцевого самоврядування дозволяє реалізувати принцип субсидіарності,

здійснити децентралізацію, проте цей процес повинен супроводжуватися одночасною передачею фінансових ресурсів, що відповідає управлінському принципу адекватності завдань і ресурсів. Тобто лише єдність доходів і видатків бюджету має зумовлювати і передачу державою права на здійснення видатків, які забезпечують виконання делегованих та/або переданих державних функцій, оскільки баланс доходів і видатків означає врівноваженість повноважень кожного бюджету і фінансових ресурсів на їхнє виконання.

У процесі реформування місцевого самоврядування та фінансової децентралізації необхідно не лише визначити конкретні нормативи за кожним делегованим державою органам місцевого самоврядування повноваженням, обґрунтувати можливий діапазон їхньої реалізації (мінімальне і максимальне значення) з урахуванням особливостей бюджетів різних рівнів, а й закріпити за останніми на постійній (або хоча б на тривалій) основі обсяги фінансових ресурсів, потрібних для забезпечення належного виконання таких повноважень.

3.2. Шляхи удосконалення дохідної частини місцевих бюджетів

У системі складових децентралізації концепція фіскальної (бюджетної) децентралізації, яка посідає ключове місце в теорії суспільних фінансів, водночас є головним елементом бюджетної політики. Є думка, що бюджетна децентралізація виступає засобом забезпечення впровадження федералізації в державі та умовою реалізації такої моделі державного й бюджетного устрою.

При цьому ступінь розмежування владних повноважень і фінансових ресурсів за рівнями бюджетної системи може стати основою для досягнення стійкого економічного розвитку та надання населенню доступних і якісних послуг. Не вдаючись у дискусію щодо доцільності побудови бюджетної системи на принципах децентралізації, слід наголосити: ця концепція та її методологія є універсальними для унітарних держав та можуть бути

базовими для формування ефективної бюджетної політики на місцевому рівні. На нашу думку, модель слід використати в бюджетній політиці регіонального розвитку в частині регулювання соціально-економічних процесів, підвищення фінансової автономії органів місцевого самоврядування, збалансування місцевих бюджетів, зростання власної дохідної бази та запозичень.

Виконання цих завдань підвищить ефективність функціонування бюджетної системи, що є прерогативою бюджетної децентралізації та стане можливим при передачі повноважень на місця та самостійності в прийнятті рішень щодо формування доходів і використання бюджетних коштів. Важливим аспектом при обґрунтуванні переваг децентралізації порівняно з централізованою системою державного управління є те, що бюджетна децентралізація не заперечує централізацію, якби остання орієнтувалася на обґрунтований розподіл зон впливу, повноважень і достатніх ресурсів для реалізації пріоритетних регіональних проектів, здатних задовольнити попит на товари та послуги місцевих жителів, а також забезпечити можливість виходу на державний і світовий ринки.

Перевагою бюджетної децентралізації є сприяння нарощуванню фінансового потенціалу територіальних громад та регіонів, інвестуванню та підприємництву, що в підсумку забезпечить економічне зростання певних територій. Передача повноважень та ресурсів для їх реалізації на місця здатна забезпечити максимально ефективну реалізацію функцій держави, вдосконалення міжбюджетних відносин, належний контроль за бюджетним процесом і рухом коштів, посилення громадянської активності та підзвітності громаді, краще задоволення її потреб на основі делегованої місцевій владі права визначати форми надання суспільних послуг.

Так, частка місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету України протягом останніх років значно скоротилася, а у перерозподілі ВВП вона зовсім незначна. Це свідчить про обмеженість впливу органів місцевого

самоврядування на соціально-економічні процеси в країні через недостатній рівень забезпечення їх власними фінансовими ресурсами.

Так, у 2017 р. частка місцевих податків та зборів у Зведеному бюджеті України зменшилась (рис. 3.1).

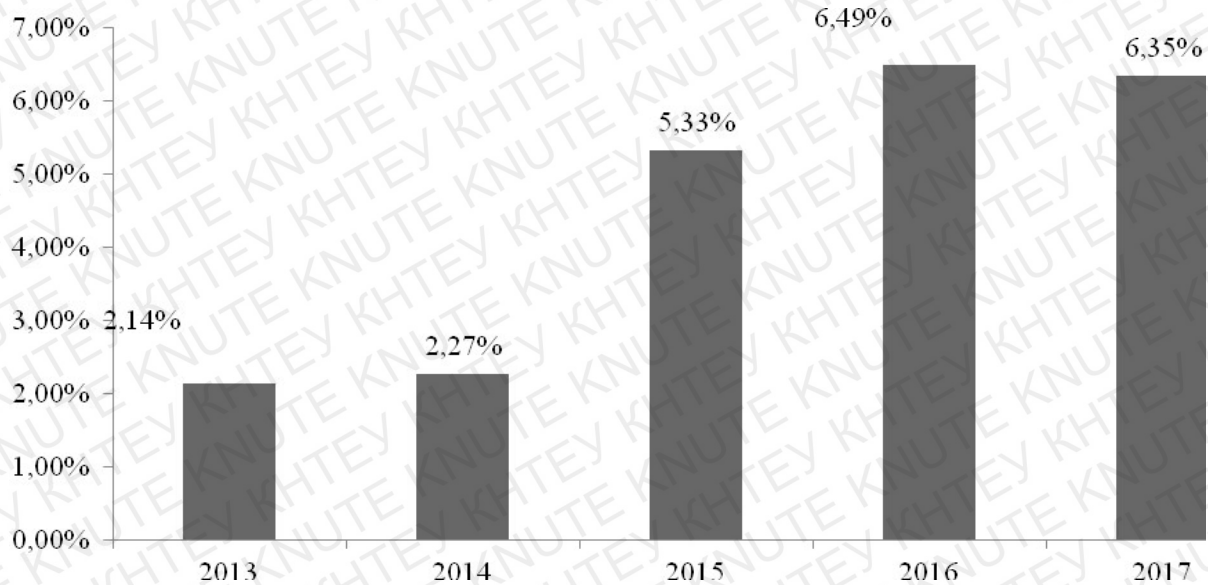

Рис. 3.1. Частка місцевих податків та зборів у Зведеному бюджеті України у 2013-2017 рр., %

Джерело: складено автором за даними [48; 50]

Таким чином, актуальним на сьогодні залишається здійснення процесу фінансової децентралізації, який полягає у необхідності посилення самостійності органів місцевого самоврядування та збільшення частки власних доходів місцевих бюджетів. Отже, необхідне подальше реформування міжбюджетних відносин, що пов'язані з унормуванням подальшого розподілу та збалансування джерел надходжень між державним та місцевими бюджетами, повноваженнями органів влади та ресурсами для їх виконання, формування дієвого механізму контролю використання бюджетних коштів.

Узагальнюючи особливості механізму мобілізації неподаткових надходжень до бюджету, доцільно акцентувати увагу на тому, що основною функцією цих надходжень є збалансування бюджету, заповнення недоотриманої частини доходів за рахунок податків. Функція збалансування

за відсутності податкових надходжень цього виду доходів обумовлена неможливістю держави нагромадити необхідний обсяг надходжень у зв'язку з обмеженими розмірами об'єктів оподаткування. Однак подібна ситуація не може бути оцінена як позитивне явище, оскільки є свідченням низької ефективності діяльності податкових органів у процесі мобілізації податків до бюджету та недоліків діючої системи оподаткування. Не одержуючи необхідної суми податків, виникає потреба у пошуку інших джерел формування доходів, насамперед у формі неподаткових надходжень. Таким чином, характеризуючи тенденцію до зростання ролі неподаткових надходжень у доходах бюджету, не завжди доцільно її характеризувати як позитивне явище, оскільки така динаміка є результатом економічної кризи: рівень виробленого ВВП низький, що не дає змоги забезпечити надходження достатніх доходів до бюджету.

У зв'язку із цим виникає необхідність визначення напрямів посилення ролі неподаткових надходжень у доходах місцевого бюджету. Основними з них є:

- зміцнення фінансового становища суб'єктів господарювання, у статутному фонді яких є частка державного майна;
- підвищення ефективності роботи підприємств державної форми власності;
- збільшення кількості платних послуг, які можуть надаватися державними органами, та пошук нових видів таких послуг, розширення об'єктів справляння державного мита;
- поліпшення роботи з підбору об'єктів оренди державного і комунального майна та привабливості цих об'єктів;
- стимулювання роботи бюджетних установ, пов'язаної із диверсифікацією джерел та пошуком резервів зростання обсягів власних надходжень.

Таким чином, важливим напрямом досягнення фінансової спроможності місцевих бюджетів є децентралізація державних фінансів, яка

б повною мірою дала можливість органам самоврядування самостійно визначати шляхи формування та напрями реалізації їх фінансової політики, зокрема фіскальної. Основними напрямками зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів є боротьба з тіньовими схемами виплати заробітної плати, що збільшить надходження податку з доходів фізичних осіб, та збільшення переліку місцевих податків і зборів.

Важливим фінансовим ресурсом надходжень до місцевих бюджетів є відповідні надходження податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) в результаті своєчасної виплати заробітної плати, відсутності заборгованостей та виплат у «конвертах». Це є важливим податковим потенціалом формування фінансів органів місцевого самоврядування в Україні.

Так, розмір середньої заробітної плати здійснює відповідний вплив на розмір доходів місцевих бюджетів України. Для обґрунтування такого впливу, побудуємо рівняння парної лінійної регресії:

$$Y = -27411,871 + 5,689S \quad Y = -27411,871 + 5,689S \quad (3.1)$$

де Y - доходи місцевих бюджетів, млн.. грн.;

S - середня заробітна плата, грн. [34, с. 26]

Додатне значення коефіцієнту a_1 вказує на пряму залежність між величиною середньої заробітної плати та доходами місцевих бюджетів; зі зростанням рівня оплати праці на 1 грн. рівень доходів зростає на 5,689 млн. грн., що є логічним з економічної точки зору: у регіонах з високим офіційним рівнем заробітної плати вищі надходження з ПДФО, який, як було зазначено вище, є одним з основних бюджетоутворюючих у доходах місцевих бюджетів України.

Досліджуючи розподіл регіонів України за рівнем середньої заробітної плати та доходами місцевих бюджетів у 2017 р., можна відмітити наближеність переважної більшості регіонів (точок) до рівняння регресії, що свідчить про точність побудованого рівняння (рис. 3.2).

Одночасно із проведенням податкових реформ актуальним є питання проведення адміністративних реформ в умовах проведення бюджетної децентралізації.

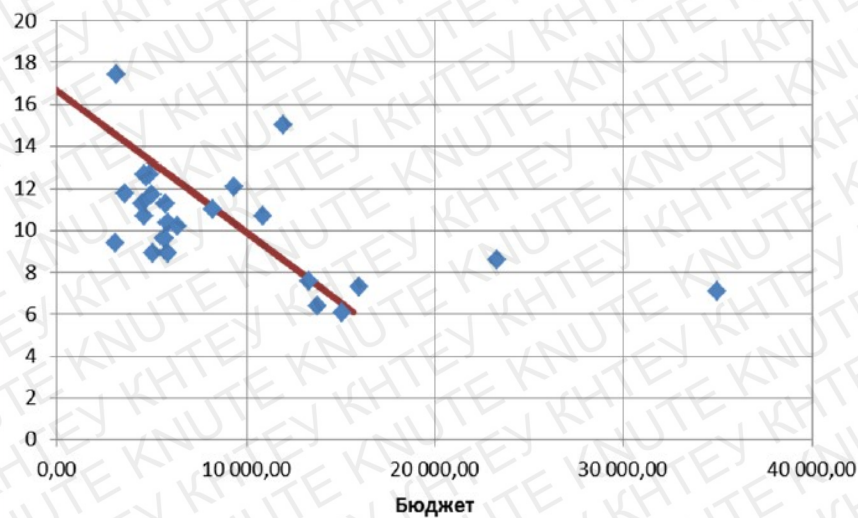

Рис. 3.2. Вплив рівня середньої заробітної плати на доходи місцевих бюджетів в Україні, 2017 р.

Побудова нової інституційної моделі місцевого самоврядування, збільшення розміру доходної частини місцевих бюджетів, підвищення рівня зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні розмірів доходів місцевих бюджетів, застосування сучасних та ефективних методів бюджетного планування є головними шляхами вдосконалення формування фінансів органів місцевого самоврядування.

У сучасних умовах інститути місцевої влади перебувають у стадії реформування та перетворення, що викликано відповідними законодавчими змінами. Створення нової інституційної моделі необхідне для забезпечення самостійності, збільшення рівня відповідальності, розширення кола повноважень органів місцевого самоврядування, особливо під час проведення децентралізації.

Узагальнюючи вищесказане, побудуємо власну інституційну модель місцевих органів влади. Під час побудови моделі використаємо такі основні принципи:

- місцеві органи влади повинні функціонувати та здійснювати свою діяльність у межах чинного законодавства України;

- діяльність повинна бути прозорою та відкритою і базуватися на принципах народовладдя;
- забезпечення використання власного податкового потенціалу місцевої ради, максимальне скорочення малоефективних видатків місцевих бюджетів;
- зменшення розмірів міжбюджетних трансфертів та пошук додаткових джерел надходжень до місцевих бюджетів;
- залучення до оподаткування всіх потенційних платників податків та зборів;
- надання публічних послуг громадянам окремої територіально-адміністративної одиниці на високому рівні;
- впровадження світового досвіду формування органів місцевого самоврядування, залучення населення міста до прийняття відповідних рішень щодо соціально-економічного розвитку;
- забезпеченість міста необхідним кадровим потенціалом.

Важливим елементом моделі є місцеві фінанси, які займають окрему ланку у фінансовій системі держави; за допомогою них відбувається формування фінансових ресурсів місцевих органів влади з метою забезпечення відповідного рівня життя населення окремої територіальної одиниці.

У запропонованій моделі до них належать:

- надходження від податків, зборів та обов'язкових платежів;
- рухоме та нерухоме майно міста;
- неподаткові надходження;
- інші види доходів.

Узагальнюючи результати нашого дослідження, ми дійшли висновку, що проведені відповідні реформи в системі місцевого оподаткування за останні роки були досить ефективними, але на сучасному етапі залишаються певні аспекти, які потребують подальшого вирішення. Насамперед це своєчасне проведення грошової оцінки земель, яке сприятиме збільшенню

надходжень від плати за землю, своєчасні надходження за ПДФО, запровадження нових місцевих податків та зборів із чітким механізмом їх адміністрування. Вважаємо, що запропонована інституційна модель місцевих органів влади може бути використана у процесі діяльності органів місцевого самоврядування, що сприятиме їх самостійності та відповідному розвитку регіону. Ці шляхи вдосконалення формування фінансів місцевих органів влади сприятимуть зміцненню місцевих бюджетів за рахунок проведення відповідних реформ та підвищенню рівня життя населення конкретної адміністративно-територіальної одиниці.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведено дослідження було сформульовано ряд висновків та пропозицій щодо удосконалення системи формування дохідної частини місцевих бюджетів в Україні:

1. Місцеве самоврядування є організаційною формою здійснення населенням влади на місцях, що покликана забезпечити самостійне (під свою відповідальність) вирішення громадянами, які проживають у межах адміністративно-територіальної одиниці, питань місцевого значення, виходячи з інтересів населення, історичних та інших місцевих традицій. Роль принципів місцевого самоврядування, що виводяться із змісту та логіки системи права в цілому та муніципального права зокрема мають цілком самостійне значення у процесах становлення муніципалізму в сучасній Україні. Інтеграція України в європейські структури передбачає розробку такої моделі регіонального управління, яка відповідає принципам політики Євросоюзу та загальній практиці міжрегіональної співпраці.

2. За кордоном, незважаючи на тенденцію до скорочення номенклатури місцевих податків, країни, де їх існує лише кілька, є винятком. Так, у Франції стягується 16 податків, в Австрії - 18, в Іспанії - 31, в Італії - понад 40, в Німеччині - 46, в США - 66, а в Бельгії близько 100 місцевих податків і зборів. Це дозволяє зробити загальний податковий тягар психологічно менш помітним, відобразити різноманітність форм доходів, впливати на споживання і накопичення. В Україні до прийняття Податкового кодексу [2] стягувалося 16 місцевих податків (зборів).

3. Згідно проведеного аналізу, доведено, що доходи місцевого бюджету м. Києва зростали протягом досліджуваного періоду, а найбільший темп зростання зафіксовано у 2015 році, адже щороку величина темпу приросту доходів бюджету зменшувалась. При цьому загальна фактична величина доходів місцевого бюджету м. Києва була більшою за планові показники, а

найбільше перевищення спостерігалось у 2015 р. В структурі доходів місцевого бюджету м. Києва у 2014-2017 рр. найбільша частка припадала на податкові надходження, тому далі доведено, що у 2015-2016 рр. спостерігається зростання плати за землю.

4. Зазначено, що законодавством закріплена достатньо велика кількість трансфертів, без яких місцеві бюджети не зможуть мати достатній розмір доходів для надання громадянам суспільних благ, і в місцевому бюджеті м. Києва спостерігалось зростання міжбюджетних трансфертів у 2015 та 2017 рр. Таким чином, у 2014 р. найбільша частка припадала на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям, у 2015-2016 рр. - на медичну субвенцію, а у 2017 р. - на субвенцію на погашення заборгованості з різниці в тарифах.

5. Зазначено, що в структурі місцевих податків і зборів протягом 2013-2017 рр. в Україні займали податки на доходи, на прибуток та на збільшення ринкової вартості. У складі даної групи найбільша частка припадала на податок на доходи фізичних осіб. На нашу думку, кожна місцева рада (різного рівня бюджету) для правильності планування повноти надходжень до бюджету повинна володіти інформацією про стан фактичної сплати податків та зборів, а також про платників податків, які перебувають та здійснюють свою підприємницьку діяльність на відповідних територіях. Зроблено висновки, що необхідно забезпечити передачу відповідним місцевим бюджетам додаткового фінансового ресурсу достатнього для якісного надання послуг та забезпечення соціальних гарантій.

6. На нашу думку, важливим напрямом досягнення фінансової спроможності місцевих бюджетів є децентралізація державних фінансів, яка б повною мірою дала можливість органам самоврядування самостійно визначати шляхи формування та напрями реалізації їх фінансової політики, зокрема фіскальної. Для збільшення доходів місцевих бюджетів необхідними

є зміцнення фінансового становища суб'єктів господарювання, у статутному фонді яких є частка державного майна, підвищення ефективності роботи підприємств державної форми власності, а також збільшення кількості платних послуг, які можуть надаватися державними органами, та пошук нових видів таких послуг, розширення об'єктів справляння державного мита.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page13>.
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. №333-р.
3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk>.
4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 12, ст.76) зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/79-19>.
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи : Закон України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.
6. Про Державний бюджет України на 2017 рік: Закон України від 21.12.2016 р., № 1801-VIII .
7. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.12.2017 № 2246-VIII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02. 2015р. № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19/page2>.

9. Про місцеве самоврядування в Україні / Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-вр зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
10. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
11. Андрейків Т.Я. Формування місцевих бюджетів: соціально-економічний аспект / Т.Я. Андрейків, О.І. Антонюк, В.В. Пірог // Науковий вісник херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 10. – С. 93–96.
12. Баранник Л.Б. Державна податкова політика в Україні в контексті нової парадигми розвитку / Л.Б. Баранник, Ж.В. Піскова // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн. – К.: НАУ, 2016. - № 1. – С. 36 – 42.
13. Бойко Є.О. Можливості застосування зарубіжного досвіду формування місцевих бюджетів в Україні / Є.О. Бойко, Є.В. Сапонько // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2014. – № 2. – С. 163–167.
14. Букина И. Современные тенденции налогового администрирования в зарубежных странах / И. Букина // Мировая экономика и международные отношения. - 2009. - № 7. - С. 37-42.
15. Василенко О.В. Світовий досвід формування інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів / О.В. Василенко // Держава та регіони. – 2009. – № 2. – С. 29–36.
16. Волохова І. С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні : [монографія] / І. С. Волохова. – Одеса : Атлант, 2014. - 233 с.
17. Гостева О.Ю. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як можливість поповнення місцевих бюджетів / О.Ю. Гостева // Економіка та право. – 2015. – № 2(41). – с. 79–84.

18. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: Монографія. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 496 с.
19. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е.; Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO: Швейц.-укр. проект. Київ: Софія, 2012. - 128 с.
20. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів / І. О. Луніна, О. П. Кириленко, А. В. Лучка та ін.; За ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної. – К., 2010. – 310 с.
21. Євдокімова М.О. Місцеві фінанси : [навч. посіб.] / М.О. Євдокімова. – Х.: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2014. – 343 с.
22. Жук П.В. Проблеми практичної реалізації адміністративно-територіальної реформи / П.В. Жук // Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України"; наук. ред. В.С. Кравців. - Львів, 2017. - С. 22 - 30.
23. Зима О.Г. удосконалення оподаткування нерухомого майна з урахуванням зарубіжного досвіду / О.Г. Зима, І.С. Єршова // Бізнес інформ. – 2012. – № 6. – С. 159–161.
24. Іваницька М. П. Проблеми мобілізації доходів місцевих бюджетів та шляхи їх вирішення // Матеріали загальноуніверситетської наукової конференції професорсько-викладацького складу «Методологічні проблеми фінансової теорії та практики в умовах проведення системних реформ» (Тернопіль, 10 квітня 2013 р.). – Тернопіль: Вектор, 2013. – С. 38–40.
25. Калустян Я.В. Фінансування розвитку міст за рахунок податків: європейський досвід / Я.В. Калустян // Схід. – № 6(126). – С. 91–94.

26. Карлін М. І. Податок на нерухомість у країнах ОЕСР та в Україні: історія і сьогодення / М.І. Карлін // Наукові записки. Серія Економіка. - № 21. - 2013 - С. 163-167.
27. Кравців В.С. Реформа адміністративно-територіального устрою: результати, проблеми, подальші дії / В.С. Кравців // Стратегічна панорама. — 2016. - № 2. - С.107.
28. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України: навч. посібн. [Текст] / В.І. Кравченко. — К.: Київ, 2010. — 487 с.
29. Кульчицький М.І. Місцеві фінанси: навч. посіб. / М.І. Кульчицький ; вид. 2-е, перероб. та доп. — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. — 420 с.
30. Лисяк Л.В. Напрями підвищення ефективного використання коштів місцевих бюджетів України / Л.В. Лисяк, К.М. Роменська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка. — 2014. — № 156. — С. 100-104.
31. Луніна І.О. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / І.О. Луніна. — К. : НАН України, ДУ «Ін.-т екон. та прогнозув. НАН України», 2016. — 70 с.
32. Міронова Л.О. Фінансовий потенціал регіону: теоретичний аспект / Л.О. Міронова, О.В. Моїсеєнко // Вісник ДДФА. — 2013. - № 2. — С. 141-149.
33. Місцеві фінанси: Підручник/ За ред. О.П. Кириленко. — К.: Знання, 2006. — 677 с.
34. Наумюк Д.О. Прогнозування та планування доходів місцевих бюджетів в Україні / Д.О. Наумюк // Регіональна економіка. — 2018. — № 7. — С. 21-28.
35. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Ю.В. Пасічник. — К.: Знання-Прес, 2008. — 670 с.
36. Петрушенко Ю.М. Новітні підходи до фінансування розвитку місцевих громад: від реконізму до р2р-кредитування / Ю.М. Петрушенко //

Вісник Української академії банківської справи. – 2014. – № 1 (36). – С. 90–94.

37. Піменова М.М. Використання податкових інструментів у контексті стимулювання ресурсозбереження / М.М. Піменова // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. – 2014. – № 2(32). – С. 133-139.

38. Податкові системи зарубіжних держав: навч. посібник / В.Л. Андрущенко, З.С. Варналій, І.А. Прокопенко, Т.В. Тучак. — К.: Кондор-Видавництво, 2012. — 222 с.

39. Полинюк Н.І. Механізм формування фінансових ресурсів місцевих органів управління в умовах демократизації суспільства / Н.І. Полинюк // економічний аналіз. – 2016. – № 1. – т. 26. – с. 65–72.

40. Поляк А.В. Досвід місцевого оподаткування Німеччини та його використання в процесі реформування податкової системи України / А.В. Поляк // Вісник Запорізького національного університету. — 2014. — № 4(1). — С. 188—194.

41. Савчук С. В. Теоретико-концептуальні засади визначення доходів бюджетів як об'єкта бюджетного планування // Наука й економіка. – 2012. – № 1(25). – С. 81–88.

42. Серьогін С.С. Реформування місцевих фінансів в умовах євроінтеграції / С.С. Серьогін // Аспекти публічного управління. - Вип. 30-31. - 2016. - С. 87-96.

43. Стефанчук Р. О. Зарубіжний досвід формування та функціонування місцевих бюджетів / Р. О. Стефанчук, О. А. Музика-Стефанчук // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2010. – № 1. – С. 132 – 133.

44. Фінансова система регіонів: методологія, аналіз, практика / Під загальною редакцією В. К. Присяжнюка, А. Б. Кондрашихіна / Андрос С. В., Анішин А. С., Багнюк Ю. В., Вахович І. М., та ін. – К.: АМУ, 2012. – 383 с.

45. Цимбалюк І.О. Роль податків у забезпеченні фінансової автономії органів місцевого самоврядування / І.О. Цимбалюк, Б.В. Підцерковний //

Вісник Запорізького національного університету. — 2014. — № 2(22). — С. 179—187.

46. Юрій С.І., Дем'янишин В. Г., Буздуган Я. М. Антологія бюджетного механізму. Монографія. — Тернопіль: Економічна думка, 2001. — 250 с.

47. Бюджет // Київська міська державна адміністрація [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://old.kyivcity.gov.ua/content/byudzhet.html>.

48. Виконання доходів місцевих бюджетів [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/view/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhativ-zarik?category=bjudzhet>.

49. Децентралізація влади — офіційний сайт реформи [Електронний ресурс]. — режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/>.

50. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс] / Державна казначейська служба України. — Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Субвенції до місцевого бюджету м. Києва у 2014 р., грн.

Показники	Значення
Субвенції:	8073656431,97
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям	1729404 039,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових	425042797,86
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг (крім пільг на одержання ліків, зубопротезування, оплату електроенергії, природного і скрапленого газу на побутові	235225177,34
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	157840,93
Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва на виконання функцій столиці	1799990 843,45
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги	8598231,92
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії	1128924,95
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах	177892170,42
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на часткове відшкодування вартості лікарських засобів для лікування осіб з гіпертонічною хворобою	9161838,01
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг	6987584,61
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла	3672297357,22
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів	7769626,26

Додаток Б

**Склад міжбюджетних трансфертів до місцевого бюджету м. Києва у 2015
р., грн.**

Показники	Значення
Офіційні трансферти	9475757965,30
Субвенції:	
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям	1966171057,92
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових	925909399,17
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг (крім пільг на одержання ліків, зубопротезування, оплату електроенергії, природного і скрапленого газу на побутові	246133389,15
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	169174,87
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги	6530792,12
Субвенція на підготовку робітничих кадрів з державного бюджету місцевим бюджетам	292244900,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії	995046,25
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	2114709300,00
Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	3192620800,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг	7689966,18
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання нових трамвайних вагонів вітчизняного виробництва для комунального електротранспорту	49286000,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів І-ІІ групи з їх числа	23044516,00
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на енергію, тепло- та водопостачання	586023500,00
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів	35030154,39
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на	29199969,25

часткове фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл

Додаток В

Склад міжбюджетних трансфертів до місцевого бюджету м. Києва у 2016**р., грн.**

Показники	Значення
Офіційні трансферти	9418931832,60
Дотації:	2813400,0
Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку	2813400,0
Субвенції	9416118432,60
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям	2089134414,09
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових	1465368100,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	204503,69
Субвенція з державного бюджету на обслуговування боргу за запозиченнями, здійсненими у 2012 р. до загального фонду бюджету	248063568,56
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги	8338555,91
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії	1249862,09
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів державної форми власності	328500,00
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	2254691200,00
Медична субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	3205419000,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій	68388881,25
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг	8421142,02
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво (придбання) житла для сімей загиблих військовослужбовців та інвалідів I-II групи з їх числа	66510704,99